

Pravidlá a postupy pri zabezpečovaní dodávok energií

Elektrickú energiu a zemný plyn možno bezpochyby označiť za kľúčové až kritické komodity, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie činnosti v podstate akéhokoľvek verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa. Úrad pre verejné obstarávanie (ďalej len „úrad“) eviduje aktuálnu situáciu na trhu s týmito základnými statkami, ako aj problémy s ktorými sa za posledné obdobie verejní obstarávatelia stretli. V tejto súvislosti bolo doposiaľ vydaných niekoľko „adresných“ metodických usmernení, v ktorých bola poskytnutá odpoveď na parciálne otázky, s ktorými sa verejní obstarávatelia ale aj obstarávatelia na úrad obrátili¹.

Z obsahu predmetných žiadostí, ako aj zo všeobecne prezentovaných informácií vo verejne dostupných zdrojoch (ako sú napríklad masovokomunikačné prostriedky) vyplýva, že na aktuálnu situáciu majú vplyv v podstate dva zásadné faktory. Prvým je ukončenie činnosti jedného z dodávateľov na trhu s elektrickou energiou, v dôsledku čoho došlo k faktickému náhlemu zániku existujúcich zmlúv a „prechodu“ k odberateľom k tzv. dodávateľovi poslednej inštancie na obdobie najviac troch mesiacov². Druhým faktorom je výrazný nárast cien, ktorého následkom je zlyhávajúce niektorých existujúcich rámcových kontraktov so zafixovanou maximálnou hodnotou jednotkovej ceny, v ktorých je príznačná neochota zmluvných partnerov zúčastňovať sa tzv. minisúťaží pre zabezpečovanie dodávok na budúci kalendárny rok, prípadne dlhšie obdobie. Taktiež aktuálny nárast cien má vplyv aj na niektoré otvorené súťažné postupy, v ktorých možno zaznamenávať nepredloženie žiadnych ponúk, ponúk so zdanlivo vysokými cenami, presahujúcim rámec očakávania zo strany verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa. Uvedené môže byť spôsobené viacerými faktormi, a to počnúc prirodzenými trhovými mechanizmami, nezávislými od verejnými obstarávateľom alebo obstarávateľom až po nevhodne nastavené súťažné podmienky (podmienky účasti, zmluvné požiadavky, lehota viazanosti ponúk...), nesprávne zvolený postup obstarávania, alebo nesprávne určená predpokladaná hodnota, či nízka maximálna výška finančných prostriedkov, pokiaľ ide o zadávanie zákazky prostredníctvom elektronického trhu.

Oba uvedené faktory spôsobili, že verejní obstarávatelia alebo obstarávatelia sú nútení vyhlásovať nové verejné obstarávania, prípadne sú nútení proces zadávania zákazky zopakovať. Uvedomujúc si závažnosť vzniknutej situácie a s ohľadom aj na potrebu predísť jej zopakovaniu v budúcnosti, úrad považuje za potrebné uviesť nasledovné skutočnosti.

V súvislosti s rozhodovaním o spôsobe zabezpečenia dodávky energií je v prvom rade dôležité uviesť, že verejný obstarávateľ je ten, ktorý rozhoduje o tom za akých podmienok bude obstarávať príslušnú komoditu a zároveň nesie plnú zodpovednosť za správnosť nastavenia procesu zadávania zákazky.

Príprava a plánovanie

Podľa § 10 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní platí, že príprava a zadávanie zákaziek, koncesí a súťaže návrhov vrátane ich klasifikácie podľa § 5 ods. 1 sa nesmú

¹ pozri metodické usmernenie č. [12589-5000/2021](#), č. [12489-5000/2021](#), [13744-5000/2021](#)

² pozri § 18 a 18a zák. č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

realizovať so zámerom nedovoleného uplatnenia výnimky z tohto zákona alebo narušenia hospodárskej súťaže bezdôvodným zvýhodnením alebo znevýhodnením určitých hospodárskych subjektov. **Verejní obstarávatelia a obstarávatelia sú povinní prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie primeraného a včasného plnenia svojich úloh,** ktoré vyplývajú z osobitných predpisov³ a ktoré sú zároveň v súlade s pravidlami verejného obstarávania.

Rovnako, s ohľadom na základné princípy verejného obstarávania, či povinnosti vyplývajúce z iných všeobecne záväzných predpisov⁴ je verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ povinný postupovať ako „dobrý hospodár“.

V nadväznosti na to, úrad v rámci svojej metodologickej aj kontrolnej činnosti konštantne zdôrazňuje, že **klúčovou fázou verejného obstarávania je plánovanie**. Práve na túto fázu by sa mali verejní obstarávatelia alebo obstarávatelia zamerať a zohľadniť rozsah svojich potrieb na dlhšie obdobie, a nielen jednorazovo. Cieľom je zvolenie takej nákupnej stratégie, prostredníctvom ktorej sa dosiahne hospodárny a efektívny výsledok (tak z pohľadu finančných, ako aj administratívnych nákladov) v procese verejného obstarávania a zároveň aby nedošlo k umelému zužovaniu hospodárskej súťaže. V rámci fázy plánovania a prípravy je nevyhnutné pre určenie postupu verejného obstarávania zodpovedať si základné otázky, ktorými sú napr. výška predpokladanej hodnoty a spôsob jej určenia (výpočtu), kritéria na vyhodnotenie ponúk, povaha jednotlivých plnení a ich objektívna oddeliteľnosť, resp. neoddeliteľnosť a iné.

Postup zadávania zákazky sa určuje podľa § 5 zákona o verejnom obstarávaní v závislosti od výšky predpokladanej hodnoty zákazky s prihliadnutím na zatriedenie verejného obstarávateľa a kategóriu zákazky.

Pravidlá výpočtu predpokladanej hodnoty zákazky upravuje ustanovenie § 6 zákona o verejnom obstarávaní.

V prípade zákaziek na dodávku energií ide nepochybne o pravidelne sa opakujúce plnenie. Na účely určenia predpokladanej hodnoty zákazky je tak potrebné dať do pozornosti § 6 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní, podľa ktorého platí, že **ak ide o zákazku** na dodanie tovaru alebo o zákazku na poskytnutie služby, **ktorá sa pravidelne opakuje**, alebo obnovuje v dohodnutej lehote, predpokladaná hodnota zákazky sa určí z

- a) celkových skutočných nákladov rovnakého alebo porovnateľného tovaru alebo služieb, ktoré boli obstarané v predchádzajúcom kalendárnom roku alebo v predchádzajúcich 12 mesiacoch, upravených o očakávané zmeny v množstve alebo v hodnote v nasledujúcich 12 mesiacoch, alebo
- b) celkovej predpokladanej hodnoty tovaru alebo služieb obstarávaných v priebehu 12 mesiacov po prvom plnení alebo počas platnosti zmluvy, ak je dlhšia ako 12 mesiacov.

³ napríklad zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

⁴ pozri napr. § 19 ods. 3 a 6 zák. č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 5 ods. zák. č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Určená predpokladaná hodnota zákazky pritom musí vychádzať z údajov, ktoré sú aktuálne, resp. aktualizované v čase, kedy sa odosiela na zverejnenie oznámenie, ktorým sa vyhlasuje dotknuté verejné obstarávanie.

Výber súťažného postupu zadávania zákazky

Ako bolo uvedené aj v publikovaných metodických usmerneniach ⁵, **verejní obstarávatelia by mali na zabezpečenie svojich potrieb**, aj v prípade súčasnej situácie na zabezpečenie dodávok energií primárne **využívať „otvorené“ postupy verejného obstarávania**, predovšetkým prichádza do úvahy verejná súťaž. V rámci toho je možné využiť tzv. reverzný, či super reverzný postup (§ 66 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní). Takýto postup je možné uplatniť aj pri zadávaní podlimitných zákaziek bez využitia elektronického trhuviska (§ 112 ods. 6 zákona o verejnom obstarávaní).

Vo verejnej, ale napríklad aj v užšej súťaži je v **odôvodnených prípadoch (naliehavej situácii)** možné využiť **skrátene lehoty** (lehota na predkladanie ponúk vo verejnej a užšej súťaži, alebo lehota na predkladanie žiadostí o účasť v užšej súťaži). Je na verejnom obstarávateľovi alebo obstarávateľovi, aby v konkrétnom prípade posúdil, či dokáže dostatočne odôvodniť existenciu vzniku naliehavej situácie. Skrátene lehoty môže byť dôvodné práve v prípade potreby obstarania nového dodávateľa počas trvania vzťahu s dodávateľom poslednej inštalácie.

K tomu možno poukázať napríklad napr. na bod 80 preambuly smernice č. 2014/24/EÚ, v ktorom sa okrem iného uvádza, že: *„Okrem toho by verejní obstarávatelia mali mať možnosť ďalej skrátiť lehoty na predloženie žiadostí o účasť a ponúk v prípadoch, keď naliehavá situácia spôsobí, že bežné lehoty sú neuplatniteľné, pričom ale neznesiteľný bežný postup so zverejnením. Iba vo výnimočných situáciách, keď z dôvodu mimoriadnej naliehavosti v dôsledku udalostí, ktoré dotknutý verejný obstarávateľ nemohol predvídať a za ktoré tento verejný obstarávateľ nenesie zodpovednosť, nie je možné vykonať bežný postup, a to ani so skrátenými lehotami, by verejní obstarávatelia, pokiaľ je to úplne nevyhnutné, mali mať možnosť zadávať zákazky na základe rokovacieho konania bez predchádzajúceho zverejnenia. Tak tomu môže byť v prípade, keď si prírodné katastrofy vyžadujú bezodkladné opatrenia.“*

Z bodu 46 preambuly zmieňovanej smernice taktiež možno vyčítať, že: *„Verejní obstarávatelia by mali mať možnosť skrátiť niektoré lehoty uplatniteľné na verejnú súťaž a užšiu súťaž, ako aj na rokovacie konanie, ak by sa predmetné lehoty nedali dodržať v dôsledku naliehavej situácie, ktorú by mali verejní obstarávatelia náležite odôvodniť. Malo by sa spresniť, že nemusí ísť o mimoriadnu naliehavosť spôsobenú udalosťami, ktoré verejný obstarávateľ nemohol predvídať a za ktoré nemôže.“*

Podľa § 66 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní ak ide o naliehavú situáciu, ktorú je povinný verejný obstarávateľ riadne odôvodniť a nemožno použiť lehotu podľa odseku 2 písm. a), lehota na predkladanie ponúk nesmie byť kratšia ako 15 dní odo dňa odoslania oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania publikačnému úradu.

Podľa § 67 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní ak ide o naliehavú situáciu, ktorú je povinný verejný obstarávateľ riadne odôvodniť a nemožno použiť lehotu podľa odseku 3,

⁵ napr. metodické usmernenie č. [12589-5000/2021](#), [12677-5000/2021](#)

lehota na predloženie žiadostí o účasť nesmie byť kratšia ako 15 dní odo dňa odoslania oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania publikačnému úradu.

Podľa § 69 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní ak ide o naliehavú situáciu, ktorú je povinný verejný obstarávateľ riadne odôvodniť a nemožno použiť lehotu podľa odseku 1 písm. a) alebo odseku 2, lehota na predkladanie ponúk nesmie byť kratšia ako 10 dní odo dňa odoslania výzvy na predkladanie ponúk.

Existenciu naliehavej situácie teda možno chápať ako **časovú tieseň zapríčinenú rôznymi okolnosťami**, ktoré nemusia mať nevyhnutne len objektívny charakter a na základe ktorých môže verejný obstarávateľ uplatniť skrátené lehoty na predkladanie ponúk. Zdôrazňujeme, že vznik naliehavej situácie by mal verejný obstarávateľ náležite odôvodniť. V tejto súvislosti by ale stále malo platiť dodržané pravidlo, že stanovená lehota musí byť primeraná vo vzťahu k zložitosti predmetu zákazky a času potrebného na vypracovanie ponúk.

Postup	Minimálne bežné lehoty	Minimálne skrátené lehoty
Verejná súťaž	35/30 dní ⁶	15 dní
Užšia súťaž (1. krok: žiadosť o účasť)	30 dní	15 dní
Užšia súťaž (2. krok: predloženie ponúk)	30/25 dní ⁷	10 dní

V situácií, keď na trhu ponuka nedokáže adekvátne reagovať na dopyt je vhodné pri zabezpečovaní energií citlivo zvažovať stanovenie jednotlivých podmienok účasti týkajúcich sa technickej alebo odbornej spôsobilosti, či finančného a ekonomického postavenia. Rovnako to platí aj vo vzťahu k zmluvným požiadavkám – dodacím podmienkam. Stanovenie prísnych požiadaviek, ktoré by za bežných okolností boli považované za prirodzené a primerané môžu ešte viac znižovať záujem hospodárskych subjektov a predĺžiť proces vyhodnocovania ponúk.

Rovnako je potrebné zvážiť aj určenie lehoty viazanosti ponúk a s tým súvisiace vyžadovanie zábezpeky. To totiž taktiež môže spôsobiť, že hospodárske subjekty nepredložia ponuky z dôvodu, že nebudú schopné pod hrozbou prepadnutia zábezpeky garantovať svoju ponukovú cenu počas celej stanovenej lehoty viazanosti ponúk.

Na zabezpečovanie dodávok na dlhšie obdobie je vhodné používať nástroje hromadného obstarávania, akými sú rámcové dohody, či dynamické nákupné systémy. Pri rámcových dohodách (predovšetkým, ktoré sú uzatvorené na obdobie dlhšie ako dva roky) je vhodné stanoviť objektívne valorizačné mechanizmy, ktoré v prípade potreby budú môcť prispôbiť ceny určené v rámcovej dohode aktuálnym trhovým podmienkam.

⁶ § 66 ods. 2 písm. a), resp. ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní

⁷ § 69 ods. 1 písm. a), resp. ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní

Využitie priameho rokovacieho konania

V prípade úvahy verejného obstarávateľa o **použití priameho rokovacieho konania** je vhodné uviesť, že uvedený postup je vo svojej podstate **výnimočný inštitút** vo vzťahu k štandardným postupom verejného obstarávania a **možno ho preto použiť len výnimočne**, ak je to odôvodnené niektorým z taxatívne stanovených dôvodov v § 81 písm. a) až i) zákona o verejnom obstarávaní (nadlimitné zákazky), resp. § 115 ods. 1 písm. a) až d) zákona o verejnom obstarávaní (podlimitné zákazky). V prípade, ak **verejný obstarávateľ** má v úmysle zadávať zákazku priamym rokovacím konaním, **je jeho povinnosťou nespochybniteľným spôsobom preukázať a náležite zdokumentovať naplnenie použitej podmienky** uvedenej v citovanom ustanoveniach zákona o verejnom obstarávaní. Pri posudzovaní oprávnenosti priameho rokovacieho konania sa uplatňuje reštriktívny výklad a dôkazné bremeno je na verejnom obstarávateľovi (viď. rozsudok Súdneho dvora z 12. 12. 1995, *Komisia/Taliansko*, C-57/94).

Domnievame sa, že verejní obstarávatelia v súvislosti so súčasnou situáciou môžu zvažovať použitie priameho rokovacieho konania podľa § 81 ods. 1 písm. a) a c), resp. § 115 ods. 1 písm. b) a c) zákona o verejnom obstarávaní.

Podľa § 81 písm. a) a c) zákona o verejnom obstarávaní priame rokovacie konanie môže verejný obstarávateľ použiť len vtedy, ak je splnená aspoň jedna z týchto podmienok:

- a) v predchádzajúcej verejnej súťaži alebo v užšej súťaži **žiadny hospodársky subjekt nepredložil ponuku alebo doklady na preukázanie splnenia podmienok účasti alebo ani jeden uchádzač alebo záujemca nespĺňa podmienky účasti alebo ani jedna ponuka** bez vykonania podstatných zmien **nesplňa potreby a požiadavky určené** verejným obstarávateľom na predmet zákazky a za predpokladu, že pôvodné podmienky zadávania zákazky sa podstatne nezmenia,
- c) zákazka na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác alebo na poskytnutie služby sa zadáva z dôvodu **mimoriadnej udalosti nespôsobenej verejným obstarávateľom, ktorú nemohol predvídať**, a vzhľadom na vzniknutú **časovú tieseň** nemožno uskutočniť verejnú súťaž, užšiu súťaž ani rokovacie konanie so zverejnením.

Podľa § 115 ods. 1 písm. b) a c) zákona o verejnom obstarávaní verejný obstarávateľ vyzve na rokovanie jedného vybraného záujemcu alebo viacerých vybraných záujemcov, s ktorými rokuje o podmienkach zmluvy, ak

- b) v postupe podľa § 112 až 114 **nebola predložená ani jedna ponuka alebo ani jedna z predložených ponúk** bez vykonania podstatných zmien **nesplňa požiadavky určené verejným obstarávateľom** na predmet zákazky alebo **ani jeden uchádzač nespĺňa podmienky účasti**, a za predpokladu, že pôvodné podmienky zadávania zákazky sa podstatne nezmenia,
- c) zákazka na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác alebo na poskytnutie služby sa zadáva z dôvodu **mimoriadnej udalosti nespôsobenej verejným obstarávateľom, ktorú nemohol predvídať**, a vzhľadom na vzniknutú **časovú tieseň** nemožno postupovať podľa § 109 až 111 alebo § 112 až 114.

V prvom prípade je potrebné zdôrazniť, že súťažné podmienky by nemali byť stanovené účelovo (napr. diskriminačne) tak, že nik nepredloží ponuku. Verejný obstarávateľ by sa mal

vyvarovať prípadnému zneužívaniu priameho rokovacieho napr. takým spôsobom, že v snahe dosiahnutia podmienky na rokovanie v pôvodnom postupe stanoví také požiadavky na predmet zákazky, ktoré sú „nesplniteľné“ alebo nastaví také podmienky účasti, ktoré odradia záujemcov od účasti vo verejnom obstarávaní.⁸ Hospodárne a efektívne je také verejné obstarávanie, ktoré zabezpečí čo najvyšší počet predložených ponúk a tým čo najširšiu hospodársku súťaž pri čo najmenšej finančnej a administratívnej náročnosti procesu verejného obstarávania.

V druhom prípade sa **predpokladá taxatívne splnenie troch podmienok:**

1. existencia **nepredvídateľnej udalosti**,
2. **časová tieseň**, kedy nie je možné dodržať časové limity stanovené pri iných súťažných postupoch a
3. **kauzálna väzba medzi nepredvídateľnou situáciou a časovou tiesňou**, ktorá z nej vyplýva.

Uvedené vychádza napr. z rozsudkov Súdneho dvora EÚ, *Komisija / Spolková republika Nemecko*, C-318/94⁹ alebo napr. C-385/02¹⁰.

V súvislosti s priamym rokovacím konaním podľa § 81 písm. c) dávame do pozornosti napríklad aj rozhodnutia úradu č. [6434-6000/2020-OD](#) a č. [14252-6000/2018](#).

Pripomíname, že takéto **priame rokovacie konanie by sa malo využiť len na neodkladné odstránenie vzniknutého stavu**. Je na každom verejnom obstarávateľovi, aby dôkladne zvážil, že situácia v ktorej sa nachádza, či ju nemohol vopred predpokladať (predvídať). Verejný obstarávateľ pri uplatnení postupu podľa § 81 ods. 1 písm. c), resp. § 115 ods. 1 písm. c) má povinnosť preukázať, že došlo k nepredvídateľnej mimoriadnej udalosti ako aj k časovej tiesni, v dôsledku ktorej nebolo možné zadať zákazku niektorým zo súťažných postupov. Vzhľadom na to a skutočnosť, že energie tvoria základnú komoditu, ktorej potreba zabezpečenia musí byť nevyhnutne predvídaná, je dôvodné predpokladať, že naplnenie predpokladov na použitie tohto postupu bude obtiažne. Verejný obstarávateľ by mal preto uprednostniť použitie súťažného postupu so zohľadnením pravidiel na určenie predpokladanej hodnoty zákazky v zmysle § 6 zákona o verejnom obstarávaní a prípadne pritom stanoviť skrátené lehoty tak, ako je uvedené vyššie. O použití priameho rokovacieho konania by mal uvažovať až následne.

V oboch vyššie uvedených prípadoch by mal verejný obstarávateľ uprednostniť rokovanie s viacerými uchádzačmi.

⁸ pozri metodické usmernenie č. [9506-5000/2021](#)

⁹ v bode 14 rozsudku sa uvádza, cit.: „... podľa článku 9 písm. d) smernice 71/305 je výnimka, ktorú stanovuje, teda výnimka z povinnosti uverejniť oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania, možná len vtedy, ak sú splnené tri podmienky: súčasne. Táto výnimka si vyžaduje **existenciu nepredvídateľnej udalosti, mimoriadnej naliehavosti, ktorá znemožňuje dodržanie lehôt stanovených inými postupmi, a napokon príčinnú súvislosť medzi nepredvídateľnou udalosťou a mimoriadnou naliehavosťou, ktorá z toho vyplýva**. Ak jedna z týchto podmienok nie je splnená, použitie rokovacieho konania nebude opodstatnené.“

¹⁰ „... dôvod obrany vychádza z článku 7 ods. 3 písm. c) smernice, ktorý umožňuje použiť rokovacie konanie bez predchádzajúceho zverejnenia oznámenia o vyhlásení metódy verejného obstarávania v prípade, keď z dôvodov mimoriadnej naliehavosti vyvolanej udalosťami, ktoré príslušní obstarávatelia nemohli predvídať, nemôžu byť dodržané lehoty, ktoré platia pre riadne konania. Druhá veta tohto ustanovenia upresňuje, že **okolnosti, ktoré opodstatnene spôsobujú mimoriadnu naliehavosť, nesmú byť v žiadnom prípade spôsobené obstarávateľom**.“

Obstarávatelia podľa § 98 ods. 1 písm. h) zákona o verejnom obstarávaní môžu použiť priame rokovacie konanie, ak ide o obstaranie tovaru za **mimoriadne výhodnú cenu**, ktorá je **nižšia ako trhovú cenu** a je ponúkaná len v určitom **krátkom časovom období**.

Použitie vyššie spomenutej výnimky vyžaduje kumulatívne naplnenie dvoch predpokladov, a to ponúkaná cena musí byť mimoriadne výhodná a zároveň takáto ponuka je obmedzená na krátke časové obdobie.¹¹ Zákon o verejnom obstarávaní explicitne nedefinuje pojmy mimoriadne výhodná ani krátke časové obdobie. Ide teda o neurčité právne pojmy, ktoré treba vykladať ad-hoc v konkrétnej situácii. Na to, aby mohol obstarávateľ vyhodnotiť, či ide o mimoriadne výhodnú cenu v porovnaní s inými dodávateľmi, musí disponovať adekvátnymi dôkazmi o bežnej trhovej hodnote obstarávanej komodity-tovaru, čoho predpokladom je kvalitný a aktuálny prieskum trhu s relevantnou výpovednou hodnotou. Obstarávateľ teda musí byť schopný preukázať, že hospodársky subjekt ponúka predmet obstarávania za nižšiu cenu, ktorá musí byť pre neho nielen výhodná ale „mimoriadne“ výhodná. Taktiež musí preukázať, že išlo len o krátko časovo obmedzenú ponuku po uplynutí, ktorej by už tovar za takú cenu nebol k dispozícii.

V súvislosti s nákupom energií do budúca dávame do pozornosti aj hľadanie možností využitia priameho rokovacieho konania, ak ide o nákup tovaru ktorý sa priamo kupuje na komoditnej burze.

Podľa § 81 písm. f) zákona o verejnom obstarávaní **priame rokovacie konanie môže verejný obstarávateľ použiť** len vtedy, ak **ide o obstaranie tovaru, ktorého ceny sú kótované a ktorý sa priamo kupuje na komoditnej burze**.

Podľa § 115 ods. 1 písm. a) v zákona o verejnom obstarávaní **verejný obstarávateľ vyzve na rokovanie jedného vybraného záujemcu alebo viacerých vybraných záujemcov**, s ktorými rokuje o podmienkach zmluvy, ak **spĺňa najmenej jednu z podmienok uvedených v § 81 písm. b), d) až h)**.

V súvislosti s priamym rokovacím upozorňujeme na oznamovacie povinnosti.

Podľa § 26 ods. 3 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní **oznámenie o výsledku** verejného obstarávania pošlú verejný obstarávateľ a obstarávateľ **do 30 dní** po uzavretí zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy.

Podľa § 116 ods. 2 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní **oznámenie o výsledku** verejného obstarávania pošle verejný obstarávateľ **do 14 dní** po uzavretí zmluvy alebo rámcovej dohody.

Podľa § 26 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní druhá veta ak verejný obstarávateľ a obstarávateľ použijú priame rokovacie konanie, sú povinní poslať publikačnému úradu a úradu **oznámenie o zámere uzavrieť zmluvu**; to neplatí, ak ide o priame rokovacie konanie z dôvodu mimoriadnej udalosti.

Podľa § 82 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní ak verejný obstarávateľ použije **priame rokovacie konanie z dôvodu mimoriadnej udalosti**, je povinný poslať úradu pred uzavretím zmluvy elektronicky vo formáte a postupmi na prenos dostupnými na webovom sídle

¹¹ pozri metodické usmernenie č. [14003-5000/2021](#)

úradu **oznámenie, v ktorom odôvodní jeho použitie**; to neplatí, ak verejný obstarávateľ uverejnil oznámenie o zámere uzavrieť zmluvu.

Podľa § 115 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní verejný obstarávateľ je povinný poslať úradu **najneskôr päť pracovných dní** pred dňom odoslania výzvy na rokovanie **oznámenie o použití priameho rokovacieho konania**, v ktorom uvedie najmä podmienku použitia podľa odseku 1 a odôvodnenie jej splnenia; ak ide o **mimoriadnu udalosť** a obstaranie tovaru na **komoditnej burze**, pošle oznámenie pred uzavretím zmluvy.

Zmena zmluvy počas jej trvania

Zákon o verejnom obstarávaní obsahuje taxatívny výpočet dôvodov, na základe ktorých je zmena zmluvy prípustná. Predmetné dôvody dovolenej zmeny zmluvy predstavujú výnimku z povinnosti obstarávať. Z tohto dôvodu aj úrad neustále apeluje, že k zmenám zmlúv je potrebné pristupovať mimoriadne opatrne.

V každom prípade by mali verejní obstarávatelia a obstarávateľia uvažovať nad zakotvením valorizačných mechanizmov podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní zmluvu, rámcovú dohodu alebo koncesnú **zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak pôvodná zmluva, rámcová dohoda alebo koncesná zmluva obsahuje jasné, presné a jednoznačné podmienky jej úpravy**, vrátane úpravy ceny alebo opcie, rozsah, povahu možných úprav a opcí a podmienky ich uplatnenia; nemožno určiť takú podmienku, ktorou by sa menil charakter zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

Verejným obstarávateľom alebo obstarávateľom uvažujúcim o zmene podľa § 18 ods. 1 písm. c) a § 18 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní je potrebné pripomenúť nasledovné:

V prvom prípade **potreba zmeny zmluvy musí vyplývať z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať a zmenou sa nesmie meniť charakter zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy**¹². Nepredvídateľnosť je na strane verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa charakterizovaná tým, že dotknuté okolnosti (predovšetkým potreba úpravy) nastali napriek tomu, že verejný obstarávateľ vykonal pri príprave a zadávaní zákazky v zásade všetko to, čo sa od neho očakávalo. S ohľadom na základné princípy verejného obstarávania, ako aj na spomínanú

¹² V bode 109 preambuly smernice č. 2014/24/EÚ sa v tejto súvislosti uvádza, cit.: „Verejní obstarávatelia môžu byť konfrontovaní s vonkajšími okolnosťami, ktoré nemohli predvídať pri zadávaní zákazky, najmä ak sa zákazka plní počas dlhého obdobia. V takomto prípade je potrebná určitá miera pružnosti na prispôbenie zákazky týmto okolnostiam bez nového postupu obstarávania. Pojem nepredvídateľných okolností sa vzťahuje na okolnosti, ktoré nebolo možné predvídať napriek primerane dôkladnej príprave pôvodného zadania zákazky verejným obstarávateľom so zreteľom na dostupné prostriedky, povahu a charakteristické znaky konkrétneho projektu, osvedčené postupy v danej oblasti a potrebu zabezpečiť zodpovedajúci súlad medzi prostriedkami vynaloženými pri príprave zadávania zákazky a jej predpokladanou hodnotou. Neplatí to však v prípadoch, keď úprava vedie k zmene celkovej povahy obstarávania, napríklad tým, že nahradí práce, tovar alebo služby, ktoré sa majú obstaráť, niečím iným, alebo zásadne zmení druh obstarávania, pretože v takejto situácii možno predpokladať hypotetický vplyv na výsledok.“

potrebu reštriktívneho prístupu k aplikácii výnimiek z pravidiel verejného obstarávania je potrebné pripomenúť, že pokiaľ sa na základe nepredvídateľných okolností uskutoční zmena zmluvy, táto nesmie ísť nad rámec nevyhnutného.

Pokiaľ ide o zmluvu uzatvorenú verejným obstarávateľom, podľa § 18 ods. 5 zákona o verejnom obstarávaní verejný obstarávateľ **nemôže dôjsť k navýšeniu hodnoty plnenia o viac ako 50 % hodnoty pôvodnej zmluvy**, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

V prípade zmeny de minimis, podľa § 18 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní možno **zmluvu na dodávku energií zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania** vtedy, ak **hodnota všetkých zmien** je nižšia ako finančný limit pre nadlimitnú zákazku (resp. koncesiu) a zároveň je nižšia ako **10 % hodnoty pôvodnej zmluvy** alebo rámcovej dohody.

Rámcová dohoda predstavuje uzavretú kontraktačnú platformu, ktorú možno uzavrieť najviac na obdobie stanovené zákonom o verejnom obstarávaní. Rámcová dohoda sa končí uplynutím času, na ktorý bola uzatvorená alebo za podmienok uvedených v rámcovej dohode. Platnosť rámcovej dohody nie je možné predlžovať.

Podľa § 26 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní **oznámenie o zmene zmluvy**, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy podľa § 18 ods. 1 písm. b) a c) pošlú verejný obstarávateľ a obstarávateľ do 30 dní po zmene zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

Podľa § 116 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní **oznámenie o zmene zmluvy** alebo rámcovej dohody podľa § 18 ods. 1 písm. b) a c) pošle verejný obstarávateľ **do 14 dní** po jej zmene.

V súvislosti so zmenou zmluvy poukazujeme aj na [všeobecné metodické usmernenie č. 10/2019](#) v ktorom sme sa podrobne venovali danej problematike.

Na záver uvádzame, že každú zmenu zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy treba vyhodnocovať vo väzbe na obsah zmluvných záväzkov konkrétnej zmluvy, rámcovej dohody, príp. koncesnej zmluvy, ako aj vo väzbe na priebeh doterajšieho plnenia a podmienky pôvodne vyhláseného verejného obstarávania. Dôkazné bremeno, pokiaľ ide o okolnosti, ktoré umožňujú uplatnenie výnimky, nesie verejný obstarávateľ. Je na každom verejnom obstarávateľovi, aby dôkladne preskúmal ustanovenia svojej zmluvy a príslušné okolnosti, ktoré vedú k potrebe úpravy zmluvy. **Pokiaľ** verejný obstarávateľ dospeje k záveru, že **neboli naplnené predpoklady na uzatvorenie dodatku, odporúčame uskutočniť nové verejné obstarávanie**.